

Ob rojstnem dnevu maršala TITA

25. maja bo slavil maršal Tito svoj 60. rojstni dan, ki je istočasno tudi zgodovinski praznik narodov Jugoslavije. Ko bo svetovna zgodovina obravnavala dobo ustvarjanja in dela maršala Tita se bo z globoko hvaležnostjo poklonila njegovemu geniju, kajti maršal Tito ne predstavlja samo zgodovinsko obdobje narodov Jugoslavije, ampak predstavlja zgodovinsko obdobje vsega naprednega človeštva sveta.

Maršal Tito že 15 let z brezprimerno močjo vodi našo Komunistično partijo in naše narode k napredku, k skupnim idealom človeštva, k socializmu. Po zaslugi maršala Tita je vedno večji delež naših narodov veliki borbi najboljših, najplemenitejših moč današnje dobe in predstavnikov najdemokratičnejših gibanj v svetu.

Ko je postala Sovjetska zveza nosilka sodobnega mračnjastva, imperializma in hegemonističnih teženj nad drugimi svobodoljubnimi narodi, pri čemer bi bila prizadeta tudi naša domovina, takrat je maršal Tito na čelu naše Partije in državnega vodstva pravočasno spoznal to nevarnost. Takrat se je naša država morala nujno preusmeriti in si poiskati novih in resničnih prijateljev, ki so pripravljeni spoštovati naše državno, politično in gospodarsko neodvisnost, ki smo si jo priborili z ogromnimi žrtvami v teku narodnoosvobodilne borbe pod vodstvom prvega narodnega heroja Jugoslavije — maršala Tita. Takrat je naše državno in politično vodstvo, na čelu s tovarišem Titom, nujno moralo nadaljevati začrtano pot v smeri socialističnega razvoja, ako smo hoteli vztrajati in vzdržati na poti zgodovinskih teženj današnjega družbenega razvoja.

Naša sila je prav v tej dosledni, progresivni orientaciji, v njej je naša bodočnost. Naš optimizem, ki nas vodi v našem družbenem razvoju, sloni na trdni realnosti in na doseženih uspehih, ki so edinstveni v sedanji zgodovini človeštva. Naš razvoj v bodočnost ne motijo niti sedanji mednarodni zapletljaji, katerih avtor je v največ primerih sedanje vodstvo Sovjetske zveze. Preizkušena in dognana je zgodovinska resnica, da takrat, ko so videti sile reakcije najmočnejše, da je takrat najbližji polet svobodoljubnega človeštva. Dokaz temu je naš dosledni razvoj, kljub vsem zapletljajem v svetu, ko si neprestano in stalno pospešenostjo gradimo našo bodočnost.

Maršal Tito je vedno stal na čelu borbe za neodvisnost naših narodov. Danes pomeni ta borba predvsem pristo pot za graditev socializma v naši domovini.

Današnja socialistična Jugoslavija je ena izmed redkih dežel na svetu, ki je v resnici neodvisna, samostojna in ki ni vezana na nikakršno podrejenost komurkoli in katerikoli sili sveta. Danes je nova Jugoslavija ogledalo vsem tistim naprednim silam sveta, ki težijo za uveljavljenjem naprednih stremiljenj človeške družbe.

V borbi za našo neodvisnost smo danes prisiljeni žrtvovati velik del plodov, ki bi jih sicer izkoristili za hitrejši tempo našega gospodarskega in kulturno-prosvetnega razvoja. Vztrajati namreč moramo v težki oboroževalni tekmi z državami vzhodnega bloka, ki jih oborožuje Sovjetska zveza proti vsem določbam mirovnih pogojev. Ako danes naši delovni ljudje še nimajo vsega, kar potrebujejo, je to predvsem zato, ker gredo velike žrtve za ohranitev miru, za ohranitev tega, kar nam je vsem najsvetejše, to je — naša svoboda in neodvisnost. Biti si moramo na jasnem, da je največja moč ogroženega v tem, da je pripravljen. Danes prispevajo tudi mnogi ostali narodi velike žrtve za ohranitev miru v borbi proti agresivnim težnjam imperializma. Pogledjmo si samo zadnje dogodke okrog tržaškega vprašanja! Komu se moramo zahvaliti, da to vprašanje še vedno ni rešeno, kljub temu, da je naše vodstvo, da je tovariš Tito pokazal največje razumevanje, da se tržaško vprašanje zadovoljivo in pravilno reši. Ko so naše prekaljene vojaške in partizanske enote osvobodile leta 1945 ob burnem pozdravljanju tržaškega prebivalstva naš Trst, do katerega imamo vso zgodovinsko pravico, takrat so vstale črne sile današnjih sovjetskih voditeljev, ki so izdale upravičene težnje tržaškega prebivalstva, da se združijo s Titovo Jugoslavijo, čeprav bi se tedaj, kljub vsem takratnim okoliščinam, moglo rešiti to vprašanje, ako bi Sovjetska zveza le imela voljo, da podpre našo pravico in voljo Tržčanov.

Danes prispevajo mnogi narodi ogromne žrtve za oviranje agresivnih teženj današnjega imperializma. Naši jugoslovanski narodi pa prispevajo dvojne žrtve, ker smo še mlada država, ki si na ruševinah predvojne Jugoslavije

Oton Župančič

Maršalu Titu

Vojsko je ustvaril iz nič, prešnil jo z duhom je novim, da bila mu je v roki blisk, ki sine, udari, izgine, povsod pričujoča kot zrak in vedno nevidna kot veter. In ljudem se je v sanjah prikazoval jahač na belem konju, ki pred njim se na daleč razmikajo vrste sovražne.

Zdaj v miru se kaže njegov nam junaški lik. Neprenehoma snuje, in kadar s preprosto besedo osvetli položaj, sedanost preljuje v bodočnost; in kot na ukaz prostovoljno krog njega se zgrinja delovno ljudstvo, se strinja v strumne brigade kipeča mladina.

»Govori, in kladivo naše povzelo bo tvojo besedo, po zemlji naši jo poto, jo neslo na vzhod in zapad in vero budilo v vse lepšo podobo sveta.«

graditi socializem, socialistično industrijo in ostalo družbeno ekonomiko. Nahajamo se v borbi za svoboden razvoj jugoslovanskega, socialističnega človeka in za njegov popolni doprinos k skupnosti. Da pa naši jugoslovanski narodi pravilno rešujejo svoje poslanstvo, je zopet nedeljiva zasluga maršala Tita, ki je v vsem svojem dosedanjem delu pokazal, da mu je največja svetinja dobrobit narodov Jugoslavije, njihova srečnejša bodočnost.

Sovjetski birokrati s svojim delom kažejo, da bi radi zavrl kolo zgodovine. Mi pa vemo, da je zaslug prav naše Komunistične partije s tovarišem Titom na čelu, da se pri nas zgodovinsko vprašanje družbenega, ekonomskega in kulturno-prosvetnega dela pravilno rešuje, da je danes prava Titova Jugoslavija tisto žarišče vsestranskega, socialno-političnega in družbeno-gospodarskega reševanja vseh tekočih problemov, o katerih mnogo razmišlja napredno ljudstvo sveta.

Tovariš Tito je ob neki priliki dejal: »Predajanje tovarn, rudnikov, podjetij itd. v upravljanje delovnim kolektivom bo onemogočilo, da bi se v našem gospodarstvu vgnezdila naležljiva bolezen, ki jo imenujemo — birokratizem, v vsesplošnem gospodarskem poslovanju nove Jugoslavije.«

Pa si pogledjmo, kako se ta vprašanja rešujejo na vzhodu! V vsesplošnem državnem in političnem vodstvu Sovjetske zveze sedi na čelu birokratska kasta ljudi, ki so se docela oddaljili od osnovnih plasti svojega ljudstva. To se kaže tudi v njihovih satelitskih državah, kar nam potrjujejo pisma, ki prihajajo iz teh dežel svojem v našo domovino. Ta pisma je treba samo prečitati, pa si lahko ustvarimo sliko raja pod pogoji birokratizirane kaste sovjetskih vladodržev doma in pa v od njih odvisnih vzhodnih državah.

Posamezni narodi, ki ljubijo svobodo in neodvisnost, ki sovražno laž in se dvigajo k resnici, prispevajo vsak po svoje v zakladnico človeštva.

Ob 60 letnici rojstnega dne maršala Tita lahko mirno priznavamo, da pridejo naši narodi pod vodstvom KPJ in tovariša Tita izredno daleč v izkušnjah socialističnega razvoja in da so v vrstah prvobititeljev za neodvisnost, za bratstvo med narodi in za svetovni mir. Ozemlje naše Jugoslavije so skozi vso njeno zgodovino ogrožali imperialistični posegi in pa tisti, ki so smatrali našo domovino kot odskočno desko na vzhod ali pa na zahod. Nova Titova Jugoslavija pa je država uredničenega bratstva in edinstva med našimi narodi, kar se najbolje in najrealnejše očrtuje vse od leta 1948., ob izbruhu zloglasne kominformске resolucije in vse do danes, čeprav so že naši notranji in zunanji sovražniki upali, da zgraba socialistične Titove Jugoslavije le ni tako trdna, kot se kaže. Dogodki v letih po izidu kominformске resolucije pa so pokazali in dokazali, da je Titova Jugoslavija zgrajena na trdnih temeljih, s čimer so pričeli računati tudi naši sovražniki.

Maršal Tito je z brezprimerno močjo razvijal velike odlike naše socialistične revolucije. Ko slavimo njegov 60. rojstni dan, smatramo za popolnoma upravičeno, da to ni samo praznik narodov Jugoslavije, ampak da je življenjski praznik maršala Tita istočasno praznik vsega naprednega človeštva sveta.

Kakor je bil maršal Tito dosleden v težki narodnoosvobodilni borbi, tako je dosleden tudi pri nadaljnjem razvoju socialistične Jugoslavije, v dobro vsem Jugoslovonom in pa tudi vsem ljudskim množicam sveta, ki se borijo za svoje pravice in za svojo neodvisnost.

Maršal Tito pomeni v naši družbeni, politični, gospodarski in kulturno-prosvetni dejavnosti najvišjo stopnjo energije in vsesplošnega razmaha v dobrobit narodov Jugoslavije.

Zato naj živi naš ljubljeni maršal Tito!

Naj živi še mnoga leta v srečo in dobrobit jugoslovanskih narodov!

Josip Vidmar

Lik maršala Tita

Vera v osebnost in znatijeljno zanimanje zanj je dediščina književnosti in vzgoje, ki se ju ne bom otresel nikoli. Zato sem tudi na nočnih pohodih na poti v Jajce marsikatero uro prebil v uganjanju o osebnosti Tita, čigar ime, glasno zlogovano kot Ti-to, Ti-to ..., sem čul na tolkih zborovanjih in mitingih in ki na vsakem takem zborovanju od Gorice pa globoko tja v Macedonijo in Albanijo sproži vihar navdušenja in odobravanja.

Kdo je Tito, kakšen je njegov notranji lik, njegova človeška podoba? sem se vprašal poln nestrpnega pričakovanja. Kdo je ta kmečki sin iz Hrvatkega Zagorja, sin Hrvat in Slovenke, ta industrijski proletarec, strugar, ki se je udeležil bojev ruske državljanske vojne in ki stoji na čelu vsega jugoslovanskega osvobodilnega gibanja, katerega je pokrenil v prvih dneh narodne vstaje v Srbiji, organiziral prve odrede partizanov, stopil v zvezo z vsemi svobodoljubnimi skupinami in tako polagoma v neprestanih bojih, sredi akcij, nemških ofenziv ustvaril ogromno in čudežno enoto Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije, uporniško armado, ki je trajno obdana in obkoljena od sovražnikov neprestano rastle, se sproti oboroževala in vežbala, dokler ni dosegla četrtilijonske moči, trdne organizacije z vzorno disciplino, s strokovnjaškim vodstvom, vso prežeto z enotnim narodno-revolucionarnim in pravičnim junaškim duhom? Kdo je Tito? sem se vprašal in ga v mislih primerjal z junaškimi osebnostmi iz zgodovine drugih narodov, za katerimi voditelj naše osvobodilne borbe v ničemer ne zaostaja. Primerjal sem ga z ruskima osvobodilnima borcevca z Minjinom in Požarskim, z mehikanskim Juarezom, z orleansko junakinjo Ivano D'Arcovo in s podobnimi zgodovinskimi heroji in sem pri vsakem od njih mogel ugotoviti, da ni nobeden v tako težkih okoliščinah dosegel takih uspehov kakor Tito. In čim jasnejša mu je postajala njegova zgodovinska veličina, tem večje je bilo moje zanimanje za živo pojavo tega moža, tem bolj nestrpno me je zanimal neposredni vtis njegove osebnosti, tem bolj sem si želel žive opore za spoznanje njegovih osnov in posebnosti.

Poznal sem nekaj njegovih slik, fotografij in grafik, ki so nam jih prinesli kurirji z juga, in ki sem si jih pozorno ogledal. Nobena izmed fotografij mi o njegovi osebnosti ni kdo ve kaj razodela. Bile so medle, kazale so obraz, ki je imel nekoliko tujo izrazitost, nikakor pa ne pravega pečata veličine. Grafike pa so predstavljale nekakšno tipično balkansko obličje, v katerem je umetnik skušal stopnjevati silo in moč, energijo, ne pa tudi duha ali kakršne koli višje človečnosti, ki jo je moral vsakdo čutiti v dejanjih tega moža poleg junaštva in energije. Vse te slike so me navdajale samo z neko skrbjo, z nekim nemirno; kdo in kaj je ta človek, ki vodi našo veliko stvar? Ali je v njem dragocenost, veličina, ki ni zgolj energija in moč?

Tako uganjanje in hkrati globoka, radostna zavest, da živi sredi nas mož, kakršne poznamo samo iz zgodovine, da ta resnični junak ali tvorec usode narodov živi v naši družini in da mu bom v kratkem segel v roko ter ga v razgovoru spoznal neposredno, sta me spremljala na naših nočnih pohodih, na dolgih vožnjah s kamioni in spet na nočnih pohodih in vožnjah s partizanskimi kamioni ter z vlakom, ki nas je naposled pripeljal v Jajce.

Na postaji nas je pričakoval častnik, ki nas je odvedel v Vrhovni štab, kjer sem se komaj utegnul pozdraviti z nekaterimi znanci, ko mi je bilo sporočeno, da predsednika dr. Ribarja, popa Zečevića in mene pričakuje top. Tito. Sledil sem delurnemu in po kratki poti stopil v delavnico komandanta Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije. Bilo je v večernem mraku in snažna,

preprosta, nevelika soba je bila polna električne luči. Opazil sem nekaj naslanjačev, na dveh izmed njih sta že sedela tovariša, ki sta bila povabljena hkrati z menoj, poleg vrat je nepremično stal komandantov osebni dežurni častnik, nasproti vratom je stala velika pisalna miza, osvetljena še močnejše od ostale sobe in polna papirjev. Za njo je sedel Tito. Stopil sem k njemu, se mu predstavil in sproščeno zavzet sedel na prostor, ki mi ga je ponudil. Motril sem njegovo pojavo z vso pozornostjo in z vso zbranostjo, ki jo premorem. Srednje visok je, čvrste rasti, glavo nosi ponosno. Obraz blede polti, obrbit, lasje plavi, na sencih rahlo osiveeli, čelo visoko, oči mu leže globoko, svetlomodre so in nekoliko zastrte ter utrujene, a polne moči, nos izrazito upognjen, izraz ust nepregledno kompliciran, brada krepka, celoten izraz obraza je energičen in očarljiv, nekaj napoleonskega je v njegovih težih, a mogel bi biti tudi obraz umetnika. Njegovo vedenje je zadržano in mirno, toda njegove kretnje so hlastne, nervozne.

Opazoval sem ga sproščen, skoraj bi dejal olajšan. Vprašanja, ki so me navdajala na poti z nemirno in skrbjo, so bila zdaj odgovorjena. Ne znaš bi tedaj odgovoriti zakaj, toda že sem si bil na jasnem, da se v tem možu družita energija in čar, energija in neka fascinirojoča moč, ki je dana samo dragocenim in zlahnejšim naravam. Čutil sem v njem nekaj zanosnega in vznesenega, nekaj trdo realnega in hkratu vzvišenega.

Tak je bil moj prvi vtis o Titu. Ves čas mojega bivanja v Jajcu sem obedeloval in večerjal na njegovi levi strani nasproti dr. Ribarju in moja pozornost ni mirovala. Zbral sem veliko vtisov o njegovi osebni zadržanosti in nervoznosti, o njegovi molččnosti, ki se družil v njem z naravno prostodušnostjo, o njegovi discipliniranosti in prirodno neugnanosti delavnosti. A vse to so drobni vtisi, ki nikakor ne povedo o Titu toliko kot vtis prvega srečanja in še neki kasnejši vtis, ki ga nameravam še opisati.

Bilo je na zgodovinskem zasedanju AVNOJ. Podal sem v imenu slovenske delegacije predlog o ustanovitvi naslova »maršal Jugoslavije« v Narodnoosvobodilni vojski in sem prosil Predsedstvo AVNOJ, naj ta naslov kot prvemu podeli komandantu tov. Titu. Predlog je bil z viharnim navdušenjem sprejet. Takoj nato se je novoizvoljeno predsedstvo sestalo in podelilo naslov, kakor je bilo predlagano. Bil je to nedvomno velik trenutek v Titovem življenju. Opazoval sem ga ves ta čas z nenasitno, ostro pozornostjo. Ko mu je bil podeljen visoki naslov, smo mu vsi člani Predsedstva čestitali. Vsakemu izmed nas je stisnil roko, s svojimi očji, starimi sodelavci pa se je poljubil. Nobena črtica na njegovem obrazu mi ni ušla. Bil je srečen in prevzet, toda ko je objemal svoje stare prijatelje, sta njegov izraz in kretnja govorila: »Tovariši, dopolnili smo važen del svoje naloge. Velik in težak kos našega dela je opravljen.« Skratka, to ni bila sreča osebne zadoščenosti, temveč sreča nad uspehom stvari. In to je velika in visoka sreča. Izmed vseh močnejših vtisov je ta najmočnejše potrdil moj prvi vtis in tisti trenutek sem bil srečen tudi sam, ker sem smel sodelovati pri dopolnitvi velikega in slavnega poglavja naše osvobodilne borbe in ker sem z vso gotovostjo vedel, da je vodstvo naše zgodovinske stvari v pravih rokah, v rokah človeka, ki je živeč zanj znal pozabiti na vse nebitnost, nevažno in tudi nase — v rokah človeka, ki je posvečen. Resnično velika dela nastajajo samo iz posvečenosti. Lik maršala Tita priča o veličini naše borbe, je upravičeno njen simbol. Prijel je od nje svojo veličino in zdaj jo tudi ona prejema od njega.

(Izdal IOOF slovenskega naroda — januarja 1944.)

15. maj - DAN ZMAGE

Doslej smo praznovali v naši državi 9. maj kot praznik zmage. Na V. rednem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ pa so ljudski poslanci sklenili, da bomo odslej praznovali 15. maj kot Dan zmage. To spremembo je predlagala skupina ljudskih poslancev z utemeljitvijo, da se je Jugoslovanska ljudska armada borila proti okupatorjem od 15. maja 1945, ko je popolnoma osvobodila našo domovino. Tega dne so bili zadnji boji in tega dne je izšlo tudi zadnje poročilo Vrhovnega štaba.

V vztrajni borbi so narodi Jugoslavije skozi štiri leta tolkli okupatorja na pravilni prodati njim ali pa, da bi jo jim odstopili zaradi njihovih želja po svojih domačih tleh. Ta borba je bila heenaka borba. Na eni strani do zob

oborožene horde, na drugi strani golokoko ljudstvo. Okupator je sicer imel orožje, a mi smo imeli ljubezen do svobode in odločnost, da jo ohranimo. Imeli smo vodstvo, imeli smo Partijo, ki nas je povedla v ta neenak boj in nas privedla po velikanskih žrtvah do zmage. Danes nam hočejo nekateri ta naš delež v skupni zmagi omalovaževati. To delajo zato, ker jim naša slavna zgodovina teh let ni po volji. Mi smo namreč v teh letih za svobodo in neodvisnost preveč žrtvovali, da bi jo bili danes pripravljeno prodati njim, ali pa, da bi jo jim odstopili zaradi njihovih želja po svetovni nadvladi. Mi vemo, kaj smo storili, ceniti znamo svoje žrtve in prav zaradi teh žrtv nas danes cenil ves svobodoljubni svet.

Vtisi z uradnega zborovanja prosvetnih delavcev krškega okraja

V Brežicah so se konec meseca aprila zbrali prosvetni delavci krškega okraja, da pregledajo svoje dosedanje delo in uspehe njihovega šolskega in izvenšolskega dela ter da si na osnovi V. plenarnega zasedanja CK KPS začrtajo direktive za bodoče delo. Referata, ki sta ju podala predsednik Sveta za prosveto in kulturo tovariš Jakob Dernač in tajnik Okrajne Ljudske prosvete tovariš Franjo Humar, sta vsebovala smernice, ki jih bo moral vsak prosvetni delavec nujno upoštevati pri svojem šolskem, kakor tudi izvenšolskem delu, ako hočemo, da bo naša šola uspešno vršila svojo vlogo, ki ji pripada pri vzgoji socialističnega človeka. Poseben poudarek je bil dan vzgoji jugoslovanskega patriotizma in to razvijanje jugoslovanskega partiotizma, ki temelji na visoki oceni vrednosti našega bratstva in enotnosti, na globokem spoštovanju do idealov tistih, ki so prispevali najdražje — svoja življenja — za našo svobodo, za našo srečno in svetlo kulturno bodočnost. Razvijanje jugoslovanskega patriotizma, ki je nujno potreben za izgraditev socializma v naši državi, patriotizem, ki je neločljivo povezan z globoko ljubeznijo do ljudstva in ki ustvarja v posamezniku goreče želje, dati vse v službi ljudstva, ki ustvarja v človeku občutek dolga do domovine — patriotizem globok in plemenit.

Povsem jasno in točno je bilo povedano in poudarjeno, da prosvetni delavec nove socialistične Jugoslavije ne more služiti dvema gospodarjema. Zato je razumljivo, da ne more biti danes jugoslovanski socialistični učitelj tisti, ki eno govori, drugo pa dela. Otroci so odlični opazovalci in zmožni izvajati zaključke — posebno pa dijaki gimnazij. Dokaz temu je primer na brežiški gimnaziji, ko je profesor govoril v višjem razredu o znanstveni razvojni teoriji. Dotični profesor pa je z obiskovanjem cerkvenih obredov negiral vse to, kar je trdil na osnovi razvojne teorije. Razumljivo je, da si dijaki nehoti postavljajo vprašanje, kako je mogoče eno govoriti, drugo pa delati. Kakšno mnenje naj si ustvari dijak o takem pedagogu? Na drugi strani imamo nekaj prosvetnih delavcev, ki zagovarjajo obiske cerkvenih obredov, češ da si s tem pridobe zaupanje prebivalstva. Takšno ravnanje moramo nujno smatrati kot kompromisarstvo in oportunitizem, dva pojma, ki ju moramo odločno odklanjati, kajti zavedati se moramo, da prav pri kompromisarjih in oportunistih najdemo najugodnejša tla kontrarevolucionarni ostanki preteklega dobe s svojimi parolami in razdiralnim delom. Nova jugoslovanska šola je in mora biti sestavni del naše socialistične stvarnosti.

V diskusiji je bila med drugim tudi dovolj točno in jasno pojasnjena razlika med religioznimi čustvi in javnim priznavanjem cerkvenih obredov od strani prosvetnih delavcev, ki jih obiskujejo. Zeleti bi bilo, da bi se tisti prosvetni delavci, ki eno učitijo, a drugo delajo, končno enkrat tega držali in obračunali glede teh vprašanj sami s seboj. Ne moremo pa razumeti tovarišice Galetove iz Sevnice, ki je skušala zagovarjati tovarišico, ki je na sevnškem odru v vlogi »Lepe Vide« nosila na vratu velik zlat križec ter s tem javno manifestirala svojo pripadnost idealističnemu svetovnemu nazoru. Mislimo, da je to dovolj zgorelo dokaz, kako skušajo posamezniki zlorabljati naša kulturno-prosvetna društva za agitacijo protisocialističnega duha. Odločno pa moramo obsoditi tiste, ki so demonstrativno ploskali izvajanju tovarišice Galetove. Ti tovariši in tovarišice so s tem

jasno in javno pokazali, da so nasprotniki naše socialistične miselnosti in stvarnosti. Hotel bi samo vprašati tiste, ki so ploskali, kaj bi se jim zgodilo v primeru, če bi v stari Jugoslaviji ploskali govorniku, ki bi zastopal kako progresivno stremjenje ali znanstveno razvojno teorijo? Ti gotovo ne bi v dobi Karadjordjevičeve diktature čakali konca zborovanja na svobodi. Toda mi živimo danes v socialistični Jugoslaviji, kjer ne vlada policijski teror in se ne uporabljajo tako drastične starojugoslovanske mere, kljub temu, da se še dobe ljudje pri nas in to celo med prosvetnimi delavci, ki so v delovnem odnosu z našo socialistično domovino in ki zlorabljajo našo socialistično demokracijo za take izpade. Da za take ljudi ni mesta med prosvetnim kadrom, si pač moramo biti na jasnem.

Resnica pa je, da pretežna večina naših prosvetnih delavcev vestno opravlja svoje delo in se trudi doseči tiste cilje, ki jih postavlja pred nje naša socialistična domovina. Ti prosvetni delavci zaslužijo pač vso pohvalo in priznanje.

Poročilo o šolskem delu je podal šolski nadzornik tovariš Jože Košorok. V svojem poročilu je nanašal vrsto dejstev iz raznih predmetov šolskega dela, ki ilustrirajo pomanjkljivo znanje posameznih učiteljev. Njegovo poročilo smatram v toliko pomanjkljivo, v kolikor ni obsegalo tistega poglobljenega dela v duhu vzgajanja jugoslovanskega patriotizma in prenašanja naše socialistične stvarnosti v šolsko delo. Na konkretnih primerih, saj imamo take primere na naših šolah, naj bi pa bilo prikazano pravilno in smotno delo učitelja in vzgojitelja v šoli in izven šole. Končno so bile podane še direktive za kulturno-prosvetno dejavnost v našem okraju.

Načrt je velikopotezen, a ob dobri volji in pravilnem razumevanju vloge učitelja pri našem izvenšolskem delu in graditvi naše socialistične domovine bo lahko dosežen. Osnova vse kulturno-prosvetne dejavnosti našega okraja je v zajetju doslej v kulturno-prosvetnem pogledu še nezajetih oddaljenih predelov. Dejstvo je, da se v glavnem razvija in je nekako omejeno vse kulturno-prosvetno delo na večje kraje in središča. Nezajeti pa so prav tisti kraji, ki so za časa narodnoosvobodilne borbe največ žrtvovali. Z ozirom na navedeno je nujno izvesti vsa potrebna pripravljala dela, tako da se bo z nastopom prihodnjega šolskega leta pričelo izvenšolsko udejstvovanje v naslednjih smereh:

Povsod, kjer se nahajajo nižje srednje šole, bodo ustanovljene Ljudske univerze, čigar delovno področje se bo krilo z dotičnim šolskim okoljem. Vsi prosvetni delavci, kakor tudi ostali zmožni predavatelji delovnega področja bodo sestavljali predavateljski aktiv, ki bo predaval po vseh vaseh svojega okoliša. Delovni načrti morajo biti sestavljeni do 1. julija tekočega leta.

S prihodnjim šolskim letom bo ustanovljeno v vsakem kraju, kjer obstoja šola, v kolikor že ni, kulturno-prosvetno društvo. V ta društva bodo vključeni pionirski krožki, a pod okriljem društva se bodo vršila predavanja, imela bodo knjižnico, dramatsko, pevsko ali instrumentalno skupino — kar bo pač odvisno od sposobnosti dotičnih društvenih funkcionarjev.

Bistvo in izključni namen tega ljudskoprosvetnega dela je pa in mora biti dvig kulturne ravni naših delovnih ljudi v smeri socialistične miselnosti in ideološke preobrazbe naše vasi.

—ar

Pred 21. MAJEM

DNEVOM JUGOSLOVANSKEGA VOJNEGA LETALSTVA

Kakor vsi rodovi naše Ljudske armade, tako tudi naša aviacija z vsem ljudstvom Jugoslavije slavi dan ustanovitve jugoslovanskega vojnega letalstva, kot spomin na 21. maj 1942, ko so začeli leteti prvi naši avioni, ko so začeli leteti prvi naši avioni in metati bombe na fašistične, ustaške in belogardistične tolpe. Tedaj so se dvignili naši prvi avioni s katerima sta upravljala partizanska pilota Franjo Kluz in Rudi Čajavec. Od tega dne se je začelo slaviti dan naših letalskih sil.

Naša progresivna borba je pridobila nešteto dobrih patriotov, med njimi tudi tovariša Franja Kluz in Rudija Čajeca, katere sta v prvih letih naše vstaje delala velike preglavice okupatorju in njegovim pomagačem z metanjem bomb, mitraliranjem, metanjem lepakov iz svojih avionov iznad naših, po okupatorju zavzetih vasi in mest.

Franjo Kluz je v prvih akcijah zaradi kvalitete in spretnosti prizadejal sovražniku velike izgube. 12. julija 1942 pa je uspelo sovražniku, da je uničil njegov avion. On je kasneje odšel — konec leta 1943 — v severno Afriko na večje odkoder je odšel v Italijo, od tod pa, kot pilot našega prvega letalskega polka nadaljeval bojo proti fašistom v Dalmaciji, dokler ni bil 15. septembra leta 1944 zadet od sovražnika pri mestu Ston. Pri izvrševanju svoje dolžnosti je bil kot neustrašen borec tudi Rudi Čajavec, ki je svoje naloge častno izvršil. Padel je nad Banjo Lukko, ker je bil poškodovan od sovražnikovih lovcov, vendar pa je poskušal rešiti avion in ga spraviti na osvobojeno ozemlje. To pa mu ni uspelo. Bil je prisiljen, da se je spustil na ozemlje

kjer so bili ustaši ter začel z njimi borbo do zadnjega naboja. Težko ranjen ni hotel priti sovražniku v roke, zato si je sam vzel življenje.

Tako sta v teh dneh slavne zgodovine našega ljudstva padla prva pilota NOV. Za svojo hrabrost sta bila odklikovana: Rudi Čajavec s partizansko zvezdo I. reda in Franjo Kluz s ordenom narodnega heroja. Slava njihovemu spominu.

Leta 1943, ko je bila naša JLA že priznana od strani zavezniških velesil, priznana kot regularna armada, tedaj je izdal maršal Tito odločbo, da se formira naša prva letalska baza v Livnu, istočasno pa je poklical vse letalce, da so odšli v to prvo bazo na izurjenje v letalstvu k našim zaveznikom, tako da bi v skupni moči in našem sodelovanju uničili sovražnika.

Prva eskadrila je bila osnovana v severni Afriki in nastopila bojo šele 18. avgusta 1944. leta. Druga pa je bila osnovana 28. decembra 1944. Slednja je bila formirana v SSSR. Ta skupina je morala čakati več mesecev v SSSR in se je šele vrnila ob priliki osvoboditve. Iz tega je razvidno, da SSSR ni bilo v interesu, da bi razširila naše letalstvo in štčila naše plavo nebo. Konec decembra 1944. leta se je osnovala prva divizija v katerem sestavu je bila tudi naša 11. lovska in 41. jurišna divizija.

Kjerkoli so leteli naši lovci, povsod so onemogočili sovražniku hiter umik iz naše domovine. Tako so postali naši avioni strah in trepet Nemcem in domačim izdajalcem. Bili pa so ponos našim borcem in našemu ljudstvu.

Antifašistična fronta žena krškega okraja bo tekmovala

Izvršni odbor AFZ Slovenije je sprejel sklep o tekmovanju na čast IV. kongresa AFZ Slovenije, ki bo od 4. do 5. oktobra tega leta. Tekmovanje bo trajalo od 1. maja do kongresa, Izvršni odbor pa je povabil na to tekmovanje vse žene, delavke, zadržalnice, intelektualke, kmetice, kakor tudi vse ostale delovne žene, vse organizacije AFZ, sekcije združenj, kakor tudi druga ženska društva in delovne kolektive, da se tekmovanja udeležijo.

V zvezi s tem je Okrajni odbor AFZ Krško sprejel na svoji seji naslednje sklepe za tekmovanje v našem okraju:

1. Sodelovanje s pionirsko organizacijo in pomoč ženske organizacije pri praznovanju Dneva pomladi.
2. Obnova igrišč v Krškem in Sevnici, nabava igrač in drugega inventarja ter organizacija novih igrišč v Senovem, Kostanjevici in Cerkljah.
3. Sodelovanje in pomoč žena pri organizaciji počitniškega življenja.
4. Pomoč pri ustanavljanju društev »Prijatelj mladine«.
5. Aktivizacija žena v oblasteh delovnih kolektivih, združenj, množičnih organizacijah in društvih:
  - a) izbor in popularizacija žena pri volitvah v občinske odbore in vključevanje delovnih žena v svete državljanov in svete proizvajalcev pri ljudskih odborih;
  - b) vključevanje žena v kmetijske zadruge in gospodarske svete pri KZ in ustanavljanje odsekov, kot so: zdravstveni, obrtni, hranilno-kreditni in pospeševalni (gospodarski), zlasti tistih, za katere so žene posebej zainteresirane (perutinarski, vrtnarski in mlekarški).
6. Politično in kulturno delo med žunami: prireditve, predavanja, roditeljski sestanki, tekme žanjic itd.

7. Pregled dojenčkov s pomočjo zdravstvenega kadra, izven rednih pregledov v posvetovalnicah, v sklopu delovnih akcij RK in sicer v naslednjih krajih: Podbočje, Črnača vas, Pišce, Raka, Veliki trn, Sromlje, Pečice in Poldek.

8. Na novo se bodo postavile postaje prve pomoči v Bušeti vasi, Podbočju, Kostanjevici, Raki in Boštanju.

9. V okviru letošnje okrajne gospodarske razstave bomo pripravili kotiček o negi dojenčka in pravilni prehrani.

10. Na novo bo otvorjena materinska posvetovalnica v Podbočju. Nadalje bo otvoritev posvetovalnice za noseče matere v Krškem in Brežicah.

11. Izvršili predavanja o obolenjih in negi dojenčka v vseh devetih kmetijsko obdelovalnih združenjih.

12. Izvršili tečaje, šest ur o negi dojenčkov in pravilni prehrani.

13. Vršile agitacijo za stoodstotno udeležbo otrok od treh mesecev dalje, da se vsi cepijo proti kozam, a od enega do osmega leta proti davici.

Posebno bomo vse masovne organizacije, občinski odbor in upravo rudnika Senovo, da pomaga pri ustanovitvi otroškega igrišča organizacije AFZ.

Da je na Senovem, z ozirom na močan delavski center, nujna potreba zgraditi predšolskim otrokom igrišče, menda ni potrebno posebej poudarjati, vendar dolej ni nihče razen žena pokazal razumevanja za to vprašanje.

Vso predkongresno dejavnost naših žena v okraju bomo stalno spremljali v našem časopisu. Posebno se naj kaže ta dejavnost v poglobljanju naših doseženih nalog, v prebujanju politične zavesti v ženskih množicah, s prepaizanjem vse naše delavnosti s socialistično mislijo, v poglobljanju ljubezni do domovine in v krepitevi obrambnih sil naših narodov. Hkrati pa je treba navedeti vso skrb boju zoper sovražnike

Kaj je navega PO SVETU..

SKLEPI LONDONSKE KONFERENCE so med tržaškim prebivalstvom izvali veliko ogorčenje zlasti med Slovenci. »Primorski dnevnik« objavlja v tej zvezi uvodni članek pod naslovom: »Se odločnejši boji samovoljni mešetarjev«. V članku poudarja, da ni nobene dvoma, da rezultati londonskega mešetarjenja pomenijo doslej največjo kršitev mirovne pogodbe z Italijo. Prav tako pa ni po drugi strani nobene dvoma, da rimska imperialistična vlada in fašistični iredentizem po zaslugi odločnega odpora jugoslovanskih narodov, njene vlade in maršala Tita, ni dobila tistega, kar je zahtevala, to je simbolične navzočnosti oddelka italijanske vojske v coni A in poveljstva nad policijo, kakor so odkrito pisali italijanski časopisi.

LONDON, 11. maja. Jugoslovanska motorna ladja »Crna gora« je odplula včeraj iz Velike Britanije s prvo skupino osemih beguncev, bivših vojnih ujetnikov in ljudi, ki jih je zapeljala sovražna propaganda ter so med narodno osvobodilno vojno zapustili domovino in se potikali po begunjskih taboriščih. V razgovoru z dopisnikom Tanjuga so izjavili, da so bili neprenehoma pod pritiskom sovražne propagande, ki jo vodijo proti novi Jugoslaviji četniki in velesrbski elementi. »Prepričali pa smo se — pravijo povratniki — do vodijo to propagando tisti, ki so med narodno osvobodilno vojno zagrešili hude zločine v Jugoslaviji.« V zastraševanju naših ljudi se v Angliji odlikujeta zlasti bivša generala Mita Živkovič in Uroš Tešanovič. V tej propagandi proti naši državi so izredno aktivni tudi pobegli duhovniki, ki širijo izmišljotine o preganjanju cerkve v Jugoslaviji.

Vsa ta skupina povratnikov trdi, da je velika večina emigrantov pripravljena vrniti se v domovino in je prepričana, da se bodo letos številni izmed njih vrnilo domov. Sodijo, da je v Veliki Britaniji 7 do 8 tisoč beguncev.

PAN MUN JOM. Ameriški časnik »New York Times« piše v svojem uvodniku, da so prišla pogajanja v Koreji v kritično obdobje in da je nevarno, da bi sedanjí zastoj privedel do obnovitve vojne. Časopis meni, da je še vedno upanje za mir, da pa je to upanje zelo majhno. Toložilno je dejstvo, da so zahtevali severni delegati nadaljevanje pogajanj, kar vzbuja upanje, da je še vedno mogoče doseči izhod iz sedanjega položaja. Časopis pa opozarja, naj se združeno poveljstvo ne vdaja iluzijam in da morajo biti njegove čete pripravljene na morebitno obnovitev vojnih operacij v širšem obsegu.

Vabimo organizacije, da objavijo članke o pripravah in uspehih praznovanja Tedna matere in otroka v našem časopisu.

socializma, zoper vse tiste, ki jim je sreča ljudstva in sreča naših otrok tuja.

Žene delavke se naj vključujejo v tekmovanje, ki ga je organiziral Republiški svet sindikatov za Slovenijo, zlasti pa naj delujejo na izboljšanje higienskih in zdravstvenih naprav v podjetjih.

Kmetice združnice naj propagirajo in širijo napredno misel združevanja in širijo oblike pomoči pri delu; osnovna krab pa je skrb za kmetijsko proizvodnjo. Veliko lahko naredijo za razvoj in napredok perutinarskih odsekov, mlekarških in živinorejskih, dalje za gozitev semen, za sušenje in predelavo sadja. Posebno skrb je treba posvetiti izvozu sadja, zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev.

(Nadaljevanje na 3. strani)

VLKOM na „nebeški“ poljani

(Nadaljevanje)

Župnik Gajler je na vse mislil. Pride takole kaka stara ženica in prinese — daj ji bog samo tako pamet — kako zlato urico, zapestnico ali pa celo, jój-mene, tiste velike zlatnike še iz časov Vilhelma, ki se tako neznansko lesketajo. Materi božji so take reči hudo všeč, zakaj bi jih pa župnik zametaval? Zato je dal župnik napraviti kar celo serijo tistih skrinj in jih razpostavil na vseh koncih nebeške poljane, da se blagi romarji ne bi mučili in stiskali, ko jih zažene prelepa darivna strast. Župnik je pa mislil tudi na previdnost. Pozna on svoje patrone. Zato je vsako skrinjo zaprl s posebno žabico in ključem, nak, ključev pa ni dal, kakor bi morda naš zaslepljeni ključar sklepal, cerkvenemu ključarju ali celo kaplanu. Ne, ključu so pač najbolj varni v župnikovem žepu. Tale župnik Gajler je na moč podoben našim župnikom, mar ne?

Lahkoverniki pa so se kar trli in spuščali v komaj pričakovano skrinjo bankovce in zlatnike, drugi spet urice in zapestnice, nekatere zamaknjene device pa so se hotele rešiti kar svojih uhanov in biserov. Saj gre vse v božjo slavo in mati božja je tako dobra in nič izbirčna pri takih rečeh. Odprtina na skrinjici je pa tudi venomer zevala in se ni nikoli zamašila. Skrbni mož v talarju jo je že sproti praznil, da ne bi

prišlo do zastoja v tej zlati povodnji. Prav zaradi nenasitnega dna teh skrinjic se so nekega dne nenadoma pojavili v Haraldsbachu policisti. Tem se je seveda zahotelo vseh teh zlatnikov in uric pa zlatih križcev in ovratnic, posebno pa še deviz inozemskih romarjev in še takih lepih reči. Haraldsbach je namreč blizu švicarske meje in policija ve, da so švicarski romarji še posebno zamaknjeni... Kam je vse to šlo, so se policiji vpraševali. Je mar mati božja pobrala te zlate stvari in jo mahnila v nebesa? Kaj nimajo tam gori takih reči? Policiji pa ni šlo gladko izpod rok in se je zato preiskava tako zavlekla, da bomo šele ob koncu zvedeli, kam so te zlate reči zaplavale.

Seveda je nebeška poljana, kamor mati božja s celo trumo svetnikov tako rada zahaja, tudi nekaj stala. Družba, ki je tako spretno začela eksploatirati prikazni, jo je morala kupiti. Vsak podjetnik skrbi, da na »svojem terenu« zasluži. Ze tako se je čudežna prikazen morala že enkrat seliti iz nebeškega gozdička. Drugič na prikazovalne poliane res ne kaže menjati. Zato je družba poljano kupila in preknjižila, seveda iz gole previdnosti, ne na nebeško mater božjo, marveč na posvetno družbo. Za kupnino družbi ni bilo težko, saj jo je že stokrat zaslužila. Za za-

Pozor! Čudež se bliža... Župnik Gajler stoji za deklicami in oznanja množici božanstveni čudež...

maknjene vernike je pa tako vseeno, na čigavem klečijo.

Ta velika industrija čudežev je pa mimogrede le ponagajala katoliškim škofom. Stvar je šla predaleč, so rekli. Javno čudežem niso hoteli pritrditi in so zapovedali umik. Župnik Gajler namreč ni bil tako neumen, da bi še škofe vključil v svojo družbo. Za javnost so škofje rekli: dovolj je tega. Na tihem pa...? V Haraldsbachu pa je cvetela industrija kar naprej. Če se je kak romar pomisljal zaradi drage voznine, je družba razposlala brezplačne vozovnice, da pridejo najbolj verni. Ti bodo pozneje čudeže že razbojnali. Pa tudi nebeški gostje so pomagali. Kadar se je pripeljal kak romarski vlak iz Svice, mar se ni prikazal njihov rojak sveti Miklavž? Če so prišli Westfalci, mar jim ni prišel nasproti blaženi škof Klemens iz Gala? In če so se bližali Monakovčani, mar se jim ni skozi oblake prikazal njihov tako sladkobesedni pokojni pridigar pater Mayer? Tako vidimo, da sta imela družba in župnik Gajler odlične zveze z nebeško glorio.

Sčasoma se je stvar zasukala. Treba je bilo novih igralcev in novih kulis, da ne bi stvar postala predolgočasna. Dolejš so gledale nebeške prikazni le domače deklice. Nekega dne pa se pripelje ob 18. uri samostanska dekla Hildegarda Lang iz Forhaima. Ze ob 19. uri se ji prikaže čudežna podoba na nebeški poljani, kajti ob 20. uri se njen vlak že vrača. Mati božja je točna, da dekla ne bi zamudila vlaka.

Obnova sadjarstva v KDZ

Edino če se bomo vsestransko temeljito pripravili, predvsem pa se obožili z domačimi izkustvi, se bomo lahko vrgli, ko bodo dane možnosti, s samozavestnim poletom in uspešno, na vsesplošno obnovo sadjarstva in vinarstva, teh dveh najdonosnejših panog naše lepše Slovenije. Ker je pa prav posebno važno, edino taka žarišča, kjer bodo koncentrirana vsa potrebna proizvodna sredstva za intenzivno proizvodnjo, bodo postala kot vzgledni, visoko mehanizirani, zadržni veleobrati, z organiziranim znanstvenim pridelovanjem najplodnejših plodov, z določenim minimumom strokovnega znanja, najučinkovitejši propagatorji za socializacijo vasi. Saj taki zadržni sadonosniki bodo z vidljivimi uspehi pokazali pot, ki vodi do vse tesnejše kooperacije. Prav množicoletne intenzivne kulture, kakršne so sadna drevesa in trte, kjer se dela za več let vnaprej, nužno zahtevajo na socialistični način urejen veleobrat, če hočemo doseči najboljše, največje in najcennejše pridelke z mnogo večjimi izgledi za čim večje uspehe, kot pa se to lahko doseže na individualno opravljenem velikem ali pa malem gospodarstvu, kjer ni zainteresiranosti in niso dane možnosti za ceneno in sodobno proizvodnjo, izvirajoče iz same koncentracije proizvodnih sredstev.

Za tako proizvodnjo pa zadruga nima velikih zemljišč (zaradi razkosanosti naših kmetijskih površin), zato je primarna zadruga iste pridobiti. Na južno položenih obronkih hribov in na nekoliko dvignjeni planoti z majhnim nagibom zadruga že izvaja arondacijo. Krčiti bo pa morala gozdove, izravnati stara sadna drevesa ter planirati po vodi razvrstene grebene in gozdne poti. Položaj, tla in podnebje tako pridobljene površine, je izredno ugodna za sadjarstvo.

Izhajajoč iz stališča, da je predvsem narava odločilni činitelj v izboru kultur je planota, sestavljena v glavnem iz težje neopustne zemlje, v površini približno 42 ha, ustreza za prilične hruške na kutini, z vertikalnimi kordoni, oblike prilagojene našim priradnim prilikam, brez žične opore in vzgoje lokov. Priprava zemlje za take intenzivne nasade mora biti z ozirom na nepropustno zemljo taka, da prepušči vodo najmanj 70 cm globoko, ker zastajanje vode v zemlji ogroža sadno drevje. Zato se mora ta planota prizglati 1 m globoko, tako da bo odcejanje vedno in povsod možno.

V kolikor se ne bo dalo to povsod doseči, bo treba izvesti drenažo. Ostala gričevje s povprečnim nagibom 8 do 10 stopinj, obrnejo proti jugu, v površini približno 58 ha, je sestavljeno iz peščeno ilovnate, sprsteninate zemlje. Ta zemlja primerno pripravljena in izboljšana bo v vsakem pogledu prvovrstna za breskvine nasade. Velika gospodarska izguba bi bila za našo skupnost, ako ne bi v tako ugodnih legah, kakor so ti hribočki, gojili najplodnejša sadna plemena, ki bi nam donosala mnogo večje zemljiške prihode kot pa na dosedanji način, ko pridobivamo

na isti zemlji samo nekaj stelje, drvi in kolja. To nam jasno dokazuje v neposredni bližini ležeči zasebni Fornazaričev breskvin nasad, ki je deset let star, v izmeri nekaj čez 1 ha, ki pa je prišel sedaj, vsled ukinitve zakupnega odnosa, v sklop zadruge. V rokah zadruge bo ta nasad služil predvsem kot objekt za orientacijo in kot baza za pridobivanje cepičev.

Hruške bomo gojili in sadili v obliki izboljšanih vertikalnih kordonov na lok in to Viljamovko in Kleržo v številnem razmerju 1:2. Ogromna in redna rodnost teh sort onemogoča veliko razraščanje, kakor nam pa praksa kaže, je optimalna razdalja sadnje 1 x 2,50 m, to se pravi, da gre 4.000 drevesc na 1 ha, torej na 42 ha 168.000 hrušk. Iz našega izkustva vemo, da je v naših okoliških prilikah povprečni letni pridelek 5 kg po drevesu, kar znaša 20.000 kg po ha, torej skupno 840.000 kg kabinetnega sadja, od tega bo 2:3 za zimsko prodajo. Predvojna povprečna cena takih hrušk je bila 3 din za kilogram. Ako pomnožimo to ceno z mnogokratnikom 11, bi bil letni bruto dohodek na 42 ha intenzivne kulture hrušk 27.720.000 din to je 660.000 po ha.

Breskve bomo sadili v ploščati obliki, tako imenovani Ve-palmeti, oblika, ki je vzniknila na domačih tleh, v naši dolgoletni praksi in to samo s preizkušenimi sortami, v povprečni razdalji 4 x 4 tako, da zajame vsako drevesce 16 m² površine. Na hektar gre potemtakem 625 drevesc, skupno na predvidenih 58 ha pa 63.250 breskvinih drevesc. Letni povprečni pridelek, okrogle, kolutaste oblike je, kakor nam dosedanja praksa kaže — 20 kg po drevesu. Ploščata Ve-palmeta pa, ki ima še enkrat večjo površino rodnosti kot okrogla (slednja ima 58 m², a ploščata najmanj 120 m² po aru), pa daje najmanj 32 kg po drevesu, kar znaša, kot pri hruškah, 20.000 kg po ha, torej skupno 1.160.000 kg prvorazrednih breskev, večinoma za letno prodajo, ko je najmanj ostalega sadja. Predvojna povprečna cena takih breskev je bila tudi 3 din po kg. Ako pomnožimo to ceno s faktorjem 33, bi bil letni bruto dohodek na 58 ha intenzivne kulture breskev 33.280.000 din, to je 660.000 din po hektaru, kakor pri hruškah.

Skratka: skupno 100 ha intenzivnega plantažnega sadjarstva, kakršnega si predvideva osnovati v KDZ Leskovec — na osnovi dosedanjih izkušenj bi dala, v današnji vrednosti 66.000.000 din povprečnega letnega bruto dohodka.

Intenzivno sadjarstvo, zahteva za svoj razmeroma hiter razvoj in hitro rast, kakor za redno, vsakoletno pridobivanje čim večjih količin plodov najboljše kakovosti, zelo rodovitno, vrtno zemljo. Zato je nujno potrebno, ako hočemo na ta način uspešno sadjariti, izdatno in redno gnojenje z organskimi gnojili, ki je eden najvažnejših predpogojev za uspeh, kajti čim intenzivnejše zemljo obdelujemo in izkoriščamo tem več zahteva tudi nadomestila.

(Dalje prihodnjič)
G. Vesel

Iz naših gospodarskih središč ...

IV. redno zasedanje OLO Krško

Dne 7. maja 1952 je bilo v Krškem šesto redno zasedanje Okrajnega ljudskega odbora Krško.

Na dnevnem redu je bilo poročilo o reorganizaciji Okrajnega odbora in razrešitve ljudskih odbornikov in izvolitve novih svetov, komisij, načelnikov ter šefov uradov. V referatu je bilo razvidno, da šteje okraj Krško 26 občin, od tega so 4 mestne občine in to: Krško, Brežice, Sevnica in Kostanjevica. S to reorganizacijo se je znižalo število uslužbencev, s čimer bo imel

okraj znatno manjše stroške. Same občine pa predstavljajo zaokrožene in močne gospodarske enote, kar bo ugodno vplivalo na razvoj gospodarstva.

V diskusiji so se delegati pogovorili o raznih problemih. Na podlagi te diskusije in podanih referatov so bili sprejeti razni sklepi za nadaljnje delo Okrajnega ljudskega odbora kot n. pr. Odlok o zaščiti plemenske živine itd.

Udeležba je bila dobra. Prisostvovali so tudi delgati novo priključenih delov Trebanjskega in Novomeškega okraja.

Iz okrajne skupščine ZB v Brežicah

Dne 11. maja t. l. so v domu JLA v Brežicah imeli občni zbor borci okraja Krško. Zbora so se udeležili razen delegatov tudi zastopnica Glavnega odbora ZB NOV iz Ljubljane, zastopnik JLA iz garnizona Cerklje tovariš major Pilja Petar in bivši komandant Kozjanskega odreda tov. Jerin Marjan. Po opravljenih formalnih točkah dnevnega reda je podal politično gospodarski referat predsednik OO ZB NOV Krško tov. Dragan Franc. V svojem referatu je predložil delegatom našo notranjo in zunanjo politično situacijo ter posebno podrobno razpravljal o vprašanjih našega gospodarskega življenja in borbe za izgradnjo socializma v naši državi. Med drugim je tudi obsodil nizkotno vlogo izdajalcev delavskega pokra — kominformovcev, ki v družbi klerofašistov skušajo odkrnavati interese našega življa in delovnih množic. Podrobno je orisal vlogo ZB, ki jo morajo posamezne zveze odigrati na tere- nju socializacije naše zemlje. Tradicionalna borbenost in revolucionarnost borcev se mora izražati tudi v sedanjih borbi za socialistično izgradnjo naše domovine.

Tovariš Garantini Milan, sekretar OOBZ Krško, je v svojem organizacijskem poročilu orisal delovanje ZB Krškega okraja, katero lahko smatramo kot uspešno. V svojem poročilu je grajal tiste odbore, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti kot bivši borci napram naši socialistični stvarnosti.

Po obeh referatih se je razvnela živahna diskusija, kjer so posamezni de-

legati iznašali svoje težnje. Precej ostrih opazk je padlo na račun odklikovanj, češ da so odklikovanja v mnogih slučajih prešli ljudje, ki jih nikakor ne zaslužijo, dočim so ostali marsikateri zaslužni borci brez odklikovanja. Da je prišlo do teh nepravilnosti, je vsekakor krivda posameznih zvez, ki bi predloge morale sestavljati na masovnih sestankih borcev — torej s soglasnostjo in vednostjo vseh članov. Prav tako pereče je vprašanje spomenikov oziroma načrtov, ki jih nekatere zveze, kakor Brestanica in druge že dolgo časa zamažajo čakajo iz Ljubljane. V diskusijo je posegla tudi zastopnica GO ZB NOV, ki je poudarila posebno važno vlogo, ki jo morajo imeti borci do vzgoje mladine in pravičnega odnosa do naših žena kot enakovredne članice naše socialistične skupnosti. Zastopnik garnizona Cerklje, tovariš major Pilja Petar, je tudi v svojem govoru poudaril važno vlogo naše mladine in navajal nekaj konkretnih primerov nepravilnega gledanja gotovih prosvetnih delavcev v Brežicah na našo sodobno problematiko. Priporočal je nujno povezavo z mladinskimi organizacijami kakor tudi s pionirji, ki jim morajo borci prikazati veličastnost naše osvobodilne borbe ter svetle like naših narodnih herojev kot svetle zglede požrtvovalnosti in neizmerne ljubezni do domovine in socialistične ideje.

Končno so bili sprejeti še sklepi, ki dajejo direktive za čim uspešnejše delo ZB NOV v tekočem letu. Iz občnega zbora sta bili odposlani resoluciji GO ZB NOV in CK KPS v Ljubljani.

V Tednu Rdečega križa

Tudi v našem okraju se pripravljajo na Teden Rdečega križa. V ta namen bodo priredili akademije v Krškem, Brežicah in Senovem. Na sporedu bo zdravstveno predavanje o tuberkulozi, nastopili bodo tudi razni pevski zbori. Nadalje bodo zdravstvena predavanja v Sevnici, Kostanjevici, Dobovi in Brestanici. Petim najpotrebnejšim tuberkuloznim družinam v okraju bodo nudili pomoč v prehrani in jim prebelili stanovanjske prostore brezplačno. Ves zdravstveni kader, zlasti oni, ki se bavi z zaščito matere in otroka, bo v Tednu Rdečega križa rentgenološko pregledan.

Po vseh šolah bo predavanje o tuberkulozi, pri čemer bo posebno poudarjena škodljivost pljuvanja po tleh, kašljanja ter uživanja alkohola in nikotina.

Šoferski tečaj AMD Krško

Avtomobilsko motociklistično društvo Krško priredi kakor vsako leto tudi letos šoferski tečaj za vse ljubitelje motoristike. Tečaj se bo pričel v začetku junija, informativni sestanek pa se bo vršil na dan 20. maja ob 17. uri v prostorih mestne gostilne (prej pri Krigerju). Vabijo se vsi ljubitelji motorizma, da izpopolnijo svoje znanje z obiskom tega tečaja.

Prostovoljno gasilsko društvo Kapela bo proslavilo 25-letnico svojega delovanja v nedeljo, dne 1. VI. 1952. Vsi prijatelji gasilstva in člani gasilskih društev okraja vabljani!

Okrajna gasilska zveza Krško priredi 25. maja GASILSKI DAN V LESKOVČU pri Krškem. Isti dan proslavi PGD Leskovec tudi svojo 60. obletnico ustanovitve.

... in iz naših vasi

V Globokem so odkrili spominsko ploščo

Preteklo nedeljo so v Globokem ob izredno veliki udeležbi domačinov in gostov ob blizu in daleč sveto odkrili spominsko ploščo enaintridesetim, v narodnoosvobodilni borbi padlim partizanom. Odkritju so med drugim prisostvovali predsednik Sveta za prosveto in kulturo OLO Krško tovariš Dernač Jakob, nekdanji komandant Kozjanskega odreda tovariš Jerin Marjan, številno zastopstvo oficirjev JLA iz Cerklje, domačin major JLA tovariš Zidanič Anton, polnoštevilno pa so bile zastopane tudi vse sosednje krajevne organizacije ZB, zlasti iz Pišec, Dobreve, Kapel, Artič in Sromelj.

Takoj, ko je povorka prispela na mesto odkritja, je zbrano množico in goste v imenu množičnih organizacij in pripravljavnega odbora pozdravil šolski upravitelj tovariš Tomine Milan, godba iz Kapel jim je zaigrala pozdravno koračnico. Ob odkritju so člani lovske družine Globoko in Pišec izstrelili častno salvo, navzoči pa so z enominutnim molkom počastili spomin mrtvih borcev. Sledili so govori tovarišev Zidaniča, Dernača, kapetana JLA Vujišiča kot zastopnika JLA. Vsi so se v govorih spominjali junaških

podvigov padlih borcev in trpljenja, ki so ga prostovoljno doprinali za boljše življenje nas vseh. Zadnji je govoril tovariš Jerin Marjan, ki je ob zaključku podelil visoka odklikovanja še živim, najpožrtvovalnejšim nekdanjim borcem iz Globokega, ki so med borci nekdanjega Kozjanskega odreda zavzemale zelo vidno mesto. Odklikovani so bili z OZN Kostevc Anton, Preskar Anton, Pikelc Slavko, Zidanič Pepca, Hotko Ivan in Starkl Matija, z MZN pa Kostevc Anton, Denžič Franc, Sušin Franc, Petančič Mihael, Maričič Ivanka, Kostevc Vinko, Hotko Ivan in Cizelj Anton, vsi iz Globokega in iz sosednjih vasi. Posebno pozornost in sočutje je vzbujala vsa v črni oblečena Šulerjeva mati iz Bojnega, ki je v NOB izgubila tri sinove. Ne samo ona, ves narod se ponaša s takšnimi materami. Nato so se vršile posamezne in zborne deklaracije šolske mladine, mladinski pevski zbor pa je pod vodstvom tovariša Pihlerja prav ubrano zapel več partizanskih in narodnih pesmi, ki so navzočim ponovno izvabile solze v oči, ob spominih na težke čase, ki so jih preživljali naši narodi za časa okupacije in narodnoosvobodilne borbe.

Ko pregleduje p. t. t. kolektiv »Teden pošte« svoje delo, se zaveda velikih uspehov, ki jih je dosegel s svojo vsestransko delavnostjo. P. t. t. kolektiv se s ponosom zaveda, da je v sklopu istega delavskega razreda, ki pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije s tov. Titom na čelu gradi socializem in kaže vsemu svetu edino pravo pot.

Ali že veste, kakšne ugodnos Vam nudi pošta

Ali že veste, da se brzojavka, katere vsebujejo čestitke in sožalja, taksirajo s polovično pristojbino? Da je poštnina za pismo v krajevnem prometu samo 10 dinarjev namesto 15 dinarjev?

Ali že veste, da imajo vsi pismonoše, kateri vas dnevno obiščejo doma ali v pisarni, s seboj vse vrste znamk in vrednotnic, katere si lahko ob tej priliki nabavite in s tem prihranite pot na pošto. Te ugodnosti, saj postu- žuje predvsem prebivalstvo, ki je oddaljeno od pošte.

Poslužuje se ekspresne pošte. Ugodnost je ta, da vam je ekspresna pošiljka dostavljena na dom takoj ob prihodu pred vso ostalo pošto.

Nepotrebno godrnjanje bo odpadlo, če veste, da se lahko ovoj navadnega paketa do vrednosti 2.000 din zalepi z gumiranim trakom, namesto da ga pečatite s pečatnim voskom.

Morda še ne veste, da vrši Pošta Brežice nočno službo pri telefonu? Poslužuje se te ugodnosti, saj pogovori, ob- javljeni med 19. in 7. uro, to je v času slabega prometa, uživajo polovično pristojbino.

Gotovo še ne veste, da morajo tele- fonski naročniki odjavljati svoje tele- fonske aparate do 25. v mesecu, sicer se zaračuna telefonska naročnina še za naslednji mesec.

Poslužuje se teh ugodnosti, zaupajte svoje pošiljke pošti. S solidno postrež- bo, kakor tudi kvaliteto dela, bo pošta pokazala, da je vredna takega zaupanja.

Okrajna pošta v Krškem

Pionirji iz Krškega

Pred kratkim je pionirska organiza- cija v Krškem ponovno oživela. Namesto prejšnjega enega, so ustanovili dva odreda. Praksa je pokazala, da je lažje oživeti manjši odred. Sedaj imajo osnovnošolski otroci svoj odred, gimna- zijci pa svojega. Zanimanja so različna, zato je bilo delo v skupnem odredu zelo oteženo.

V zadnjem času je zelo aktiven odred »Franceta Prešerna« na osnovni šoli v Krškem. Poleg dramskega krož- ka in pevskega zbora deluje tudi šahovski in ročnodelski krožek. Vredno je omeniti, da vodi vse krožke učitelj- stvo in da so vsi vodje krožkov zelo prizadevni, vestni in točni. Starešinstvo odreda ima redne seje, prav tako tudi štab odreda. Na ta način se vzga- jajo pionirji v bodoče organizatorje in vodilne osebe.

27. aprila je odred »Franceta Prešerna« proslavil 11. obletnico ustanovitve OF. Prepevaje borbeno pesmi je korakal skozi mesto na otroško igrišče, kjer so imeli svoj program in otroško rajanje. Tu je prvič pokazal svoj uspeh dramski krožek in pevski zbor. Dram- ski krožek se bo v kratkem lotil novega dela igrice »Narcise«.

Se dva dogodka polnita srca naših pionirjev. 11. maja bodo pozdravili bo- mlad v naravi na Libni. Tovariš Čebular, ki je član starešinstva odreda, je obljubil pomoč Planinskega društva pri organizaciji tega dne.

Največje zanimanje pa vlada pri pionirjih za okrajni festival, ki bo 8. junija v Brežicah. Kdo bo prvi? Vsi prid- no vadijo v lahki atletiki, šahu in petju. Šahisti so se zresnili in stiskajo glave nad šahovnicami. Na otroškem igrišču je vse polno mladih fizikulturnikov. Zlasti v skoku v daljino že mnogi prese- gajo predpisano normo.

Odred je živ, toda življenje v njem bi kaj kmalu zamrlo, če bi starešinstvo ne skrbelo za vedno nove dogodke, kar je pač zahteva naših otrok.

Medtem pa so polagale več številne delegacije in deputacije ter sorodniki padlih borcev. Najlepsi med njimi so bili skupni venec vseh staršev padlih borcev, venec šolske mladine, venec občinskega odbora OF, venec krajevne organizacije ZB in Partijske organizacije. Odklikovali so se tudi venci, ki so jih položili zastopniki lovske družine, gasilcev, sindikat in delovni kolektiv rudnika Globoko, predvojaška vzgoja, LMS, AFZ, KZ, krajevne organizacije ZB Pišec in Dobova in še mnogi drugi.

Po odkritju se je v vseh prostorih Zadružnega doma vršila prijetna do- mača zabava, na kateri so vsi ubujali spomine iz minulih borb in ob zvokih godbe in petja zaključevali proslavljanje prvomajskih praznikov.

Krajevna organizacija ZB je lahko ponosna, da je brez vsake pomoči od drugod dostojno proslavila spomin ti- stih, ki so za domovino in boljše življenje naših narodov žrtvovali največ, kar je žrtvovati mogoče.

Kako bomo praznovali

Teden matere in otroka

Kot ena važnih nalog v predkongres- nem tekmovanju je organizacija Tedna matere in otroka. Teden matere in otroka bo letos v času od 1. do 8. junija. Prav je, da enkrat na leto osredotočimo pozornost vse naše družbe na mater in otroka, vendar naj bo osnovnioudarek letošnjega Tedna na našo družino, torej ne samo skrb za mater in otroka, tem- več ugotavljanje in reševanje vseh vprašanj, vzgojnih, socialnih in druž- benih v zvezi z našo družino, v kateri živi in se vzgaja naše bodoče pokolenje.

Ker smo Teden matere in otroka v našem okraju praznovali že več let in imajo organizatorji na terenu že več- letne izkušnje, zato dajemo le nekaj splošnih napotkov, sicer se naj pa ta akcija odvija sproščeno v skladu s te- renskimi prilikami.

(Nadaljevanje iz 2. strani)

Antifašistična fronta žena krškega okraja bo tekmovala

Vsaka organizacija AFZ, sekcija za- družnic, delovni kolektivi, društva itd. naj določijo, katere naloge so zanje najprimernejše. Izberijo naj tiste naloge, ki so za posamezni kraj, občino, pod- jetje ali organizacijo najvažnejše. Sklepi okrajnega odbora so v glavnem le okvirni in naj vam služijo za smernice, lahko pa tudi sprejmete in izvršite sklepe, ki jih mi nismo predvideli in so za dotični sektor potrebni.

Tekmovanje med vaškimi organizaci- jami prijavite občinskim odborom, tekmo- vanje med občinskimi odbori ali de- lovni kolektivi pa se naj prijavijo okrajnemu odboru AFZ, kjer je po- stavljena tekmovalna komisija.

Na vasi naj v okviru občin organizi- rajo proslave Tedna matere in otroka socialno-zdravstveni sveti v sodelovan- ju z AFZ ter ostalimi organizacijami, zlasti z RK, s šolskimi sveti, pionirsko organizacijo, sindikati itd.

V pripravah za Teden matere in otroka naj ves teren poživi delo pri reše- vanju tekočih problemov na področju zaščite matere in otroka.

S področja prosvete in pionirskega življenja naj poskrbi za organizacijo zabavno-vzgojnih oblik varstva naših otrok (igrišča, pionirske sobe, otroški vrtci itd.) ter pomoč pri organizaciji letovanja in izletov. Sam Teden naj bo teden veselja naših otrok, v katerem razne kulturne proslave, otroški sejmi, šolske proslave, izleti, pogostitve itd., izpolnjujejo teden. V Teden matere in otroka naj bo vključen tudi Pionirski dan — praznik naših pionirjev.

S področja zdravstva se bodo vršila zdravstvena predavanja, kjer se bo ob- ravnavala zlasti skrb za zdravje matere in naraščaja. Z dobro agitacijo in propa- gando moramo izboljšati obisk v po- svetovalnicah za matere in otroka.

S področja socialnega skrbstva in za- ščite matere in otroka se bodo vršili pregledi nad izvajanjem raznih uredb s področja zaščite matere in otroka.

Izbrali bomo dobre rejnike za otroke od enega leta starosti dalje.

Poskrbeli bomo, da bodo obiskani vsi otroci, ki so pod varstvom države, po- tom otroških obiskovalk. Neaktivne otroške obiskovalke bomo zamenjali z aktivnimi ženami. Proučevali bomo načine za odpravo slabih navad in razvad pri naši mladini (alkohol, nekulturno obnašanje) in vključevanje mladine v razna društva, kulturna, fizikalna in vzgojna.

Izpred sodišča

Lahki zaslužki

Zivljenje res ni lahko, pa si ga hoče vsakdo olajšati, ta s pridnostjo, oni s štednjo, nekateri pa na način, za katerega mora polagati obračun pred sodiščem.

sebi in drugim v opomin pa bo moral odsedeti 8 mesecev v zaporu. Precej domače odnose v ok. mlinu v Rigoncah je pokazala obravnava proti Dvornik Martinu, mlinarju, in Kežman Alojzu, poslovojni istega mlina ter proti Hotku Mihaelu, prejšnjemu lastniku tega mlina.

TITOVA ŠTAFETA

Kkor vsako leto, tako bodo tudi letos naši narodi poslali dragemu maršalu Titu čestitke preko Titove štafete.

Poleg republiške štafete bo v našem okraju 18 lokalnih štafet, ki bodo šle skozi vsa večja naselja okraja.

Iz življenja naših TABORNIKOV

Taborniki »Rod Posavskih kresov« Videm-Krško, so imeli svoj prvi dvo-dnevni tabor »1. maj« v borovem gozdičku pri Brežicah.

Prvi dan taborenja je bil posvečen ureditvi tabora samega, taborniškega ognja in totema. Drugi dan t. j. 1. maja je po podani prisegi načelnik rodu v nekaj besedah opozoril navzoče na važnost in pomen podane obljube ter povedal nekaj besed o 1. maju, prazniku delovnega ljudstva.

Oba dneva taborenja sta potekala v največje veselje vseh udeležencev, ki jih je bilo okrog 30.

spe dne 21. maja ob 11.30 uri. V Sevnici se združijo s štafeto planincev iz Lisce in štafeto iz Zabukovja in Studenca. Na poti proti Krškemu se na Blanci pridruži štafeta iz Pokleka, v Brestanici štafeta iz Podsrede in Senovega.

Druga glavna štafeta gre ob 12.25 iz Bistrice ob Sotli skozi Bizeljsko, Kapele, Dobovo in prispe v Brežice ob 15.10 uri, kjer se združijo s štafeto iz Krškega in Čateža. V Brežicah bo nato predaja okrajne štafete republiški štafeti, katero bodo brežiški fizikulturniki nesli do Samobora in jo tam predali fizikulturnikom bratske Hrvatske.

KINO KRŠKO

- 14. in 15. maja, angleški film »ZASEBNO ŽIVLJENJE ILENRIKA VIII.«
17. in 18. maja, italijanski film »VOLK IZ GORE SILA«
21. in 22. maja, ameriški film »KRALJEVI VITEŽI«
24. in 25. maja, ameriški film »MORJA ŠIROKA REKA«
28. in 29. maja, ameriški film »OKLAHOMA KID«
30., 31. maja in 1. junija, amer. barvni film »PLES NA VODI«

Izid prvomajskega žrebanja

Nagrada žrebanje, ki se je vršilo dne 30. IV. 1952 za predplačnike našega lista je vodila komisija uredniškega odbora.

- 7. nagrado knjigo: »Preprosto življenje«, dobi tov. Židan Franc, nameščenec iz Brežic.
6. nagrado knjigo Staneta Terčaka »Živi zid« in knjigo »Preprosto življenje« dobi tov. Cepin Gvido, učitelj v Cerkevniku — Slovenske gorice.
5. nagrado, knjigo: »Partizanske slike« (Matevž Hacc) dobi tovariš Strnad Anton, Pesje p. Videm ob Savi.
4. nagrado, knjiga: »Obračun« (Franc Bevk) dobi tovariš Derstvenšek Ignac, p. Sevnica.
3. nagrado, knjigo: »Zbrana delja« (Linhart) dobi tovarišica Tolas Marija, Bukovšek, p. Brežice.
2. nagrado, knjigo: »Svet humorja in satire« dobi tovariš Jurčec Franc, Krško.

V II. skupini so bili izžrebani sledeči tovariši in tovarišice:

- 1. nagrado v znesku 1.000 din, dobi tovarišica Kovač Minka Sremič, p. Videm ob Savi.
6. nagrado: enoletno bomo brezplačno dostavljali naš list tovarišu Slana Ivanu v Brežicah.
5. nagrado, knjigo: »Povesti« (Ivan Tavčar) dobi tovarišica Korenher Ana, na Rožnem pri Brestanici.

4. nagrado, knjigo: »Dobri vojak Švejk« dobi tovariš Mozer Silvo iz Brestanice.

3. nagrado, knjigo: »Vohuni in skrivnost atomske bombe« dobi tovariš Laskovič Jože iz Brestanice.

2. nagrado, knjigo: »Doberdob« (Prežihov Voranc) dobi tovariš Novak Ivan iz Brežicah.

1. nagrado: »Živi zid« (Stane Terčak) dobi tovariš Šibila Zdečo iz Senovega.

Prosimo vse dobitnike iz našega okraja, da dvignejo dobitke v uredništvu našega lista.

Uredništvo »Naše delo«

POSREDOVALNICA ZA NOSEČE ŽENE MLO KRŠKO

Obvezen pregled žena v 5. in 8. mesecu nosečnosti bo v prostorih bivše bolnice, ki je sedaj poslovala vsako sredo, posluje od dne 1. maja 1952 dalje vsak četrtek od 10. do 12. ure.

POPRAVEK

V 8. številki v tretjem odstavku »V Brežicah so se zbrali rezervni oficirji«, je pravilno: »...izvajanja tovariša Petra Pilje, majorja JLA«, namesto: »ime-na Mileta Pilje...«

Oglašujte v »Naše delo«

Pepče pripoveduje...

V zadnjih štirinajstih dneh sem imel toliko dela po raznih »linijah«, tako da nisem uspel izvršiti nameravanega krožnega potovanja po našem okraju, zato bom danes pripovedoval vtise, ki sem jih dobil, ko sem obiskoval posamezne kraje.

Predvsem sem bil prijetno presenečen, da se me je spomnila tovarišica Ančka iz SENOVEGA, ki mi je pisala sledeče pismo:

»V zadnji številki Našega dela nam je Pepče pripovedoval, kako veliko je prehodil po krškem okraju. Ni čudno, da je na tako veliki poti tudi žledec svoje zahteval. Zato se je v Senovem ustavljal v naši menzi, kjer se je okrepčal. Slučaj je pač hotel, da je prišel Pepče s svojimi sopotniki ob 14. uri, ko se »šihitarji« menjajo. Tako je tisto usodno kosilo Pepčetu in njegovim sopotnikom servirala prva izmena. Ko je Pepče prišel v točilnico in plačal kosilo, sem mu pač zaračunala po tarifi za zunanje goste, a din 90 za kosilo. O kakem »piljenju« gostov ne more biti govora, ker mora Ančka vsako sprejeto stvar blokirati in plačati po tarifni ceni. Pepčetu si pa ni treba delati nikakih preglavic ter skrbti in lahko pride na Senovo tudi v civilni obleki. Smehljaj na ustih pa je vsakemu gostu prijeten in nam je prav vsak gost v civilni obleki ali uniformi enako simpatičen.

Zdaj naj Pepče in sopotniki oprostite, drugič bo že boljše.

Na svidenje! Ančka.«

Draga tovarišica Ančka!

Čim sem dobil Vaše pismo, sem takoj sklical izredni sestanek mojih sopotnikov, kjer smo Vaše ljubezno pismo preštudirali, predebatirali in precizirali naše stališče. Ugotovili smo sledeča dejstva: da smo plačali kosilo kakor sem prvotno opisal res po ceni 90 din, da so bile vilice res neuporabne, ker tovariš, ki je z njimi jedel pred popravilom istih, se je z enim rogljem zbodol v nos, a z drugim rogljem pa v brado, dočim v usta kamor bi pravzaprav morala hrana iti, sploh ni mogel, zato je moral iste nujno popraviti; da smo vsi soglasni v tem, da smo bili Ančki vsi enako simpatični — to drži. Soglasni smo pa bili tudi v tem, da bomo menzo na Senovem zopet obiskali in uživali dobrote tamkajšnje kuhinje.

Dobro de gostu, ako je dobrodošel in ga natakarcija sprejme s smehljajočim obrazom. Z velikanskim užitkom sem pa pil v gostilni Klanjšek na Senovem kislno vodo po 80 din liter, ker sem bil žejen, sem naročil brizganec, ki mi ga je natakarcija zaračunala 16 din. Na vprašanje, kako to, da računa brizga-

nec 16 din, mi je natakarcija odgovorila, da je ista cena za dva deci brizganca ali pa vina. Molčal sem, ker sem pač mislil, da je tak gospodarski račun v korist podjetju in tovarišu Klajnšku. radi lažjega plačevanja davkov. Nasprotno pa, kakor v senovski menzi je v Delavski restavraciji »Jugotanina« v SEVNICI. Ko sem zadnjič tovarišem pomagal delati preko ure, bilo je to neko nujno delo, smo po opravljenem delu okrog 22. ure odšli v delavsko restavracijo, da se malo okrepčamo. Ko smo tovarišici Micki povedali svoje želje in se nekako opravičevali ter navajali vzroke, zakaj prihajamo ob tej uri, nam je zabrusila v obraz: »Pojdite domov, sedaj bom zaprla, kaj pa delate preko ure, prej bi prišli!« Sicer smo po dolgem moleovanju le dobili nekaj pijače, vendar smo s tovariši ugibali, kakšne barve je vino, katerega smo natočili v kozarce, kajti kozarci so bili res tako umazani, da barve nismo mogli določiti. Tovarišico Micko bi prosil, da popravi napis nad kuhinjskimi vrati v toliko, da je vstop nedovoljen samo nekaterim nezaposlenim osebam. Priznati pa moram, da se je tovarišica Micka v zadnjem času za približno 50 odstotkov poboljšala, a želeli bi bilo, da bi se poboljšala še za 150 odstotkov.

Prijetno presenečen pa sem bil v BREŽICAH in naravnost občudoval skrb mestnega odbora, ki posveča toliko truda škropljenju cest in ulic. Ne čudim se zato, da je tako visoka vodarica Tako je prav. Kdor se hoče umivati, naj gre v Krko ali Savo. Pot do Save in Krke po poškopljenih in osvežujočih ulicah in cestah ga bo samo telesno okrepila, »knajpanje« so pa že v starih časih priporočali in posebno ugodno vpliva na živčni sistem. Svoj nos sem vtaknil tudi v prostore, kjer se je vršila uradna konferenca prosvetnih delavcev. Prišel sem ravno v trenutku, ko je tovarišica Galetova iz Sevnice dokazovala, da je »Lepa Vida« nosila zlati križec, ker pač ni imela drugega, a če bi imela slona, bi pač njega obesila na vrat. Nekaj tovarišev in tovarišic je tem izvajanjem navdušeno ploskala, tako da sem mislil, da sem na zborovanju »Katoliške akcije«. Tudi si nisem mogel predstavljati, kako bi izgledal slon na vratu »Lepe Vide«. V Pišecce pa nikaner ne hodite ob nedeljah, kajti če hočete biti postreženi z vinom, morate najprej k maši, tako vam pojasni tovarišica natakarcija Krajevne gostilne.

Druge kraje bom pa obiskal prihodnjič, ako mi zopet kaj ne spodleti, sicer pa bi me zelo veselilo, ako bi se kdo od naročnikov in bralcev tu pa tam le spomnil in mi kaj pisal.

Vas pozdravlja Vaš Pepče

Foto Partizan, Celje

Udeleženci partizanskega tabora v Sromljah, med njim borci Kozjanskega odreda tov. Alič Milan-Matevž, Bostič Mirko, Hrastnik Franci, Bračun Drago, Krošelj Martin in Lojen Milan, slikani ob prihodu dne 27. aprila 1952 v Marof pri Jurklostru.

Vsemu prebivalstvu našega okraja čestita

k DNEVU ZMAGE

15. maj

Trgovsko podjetje

»Presekba« SENOVO

F. Setine:

Šlezijška kronika

(Nadaljevanje)

Pet čokoladnih sladkorčkov na eno osebo. Ljudje se pomikajo mimo šefice, ki danes sama deli in se nasmihala ljudem. »Gut, gut...« bi se rada prikupila, ko potisne pet sladkorčkov v roko. »Lahko bi jih obdržala za sebe, če bi bila takšna,« se zlaže ljudem in še doda: »Ko se mi pa tako smilite. Ubogi moji. »Srepa jo gledajo ljudje, ker vedo, da je hinavka. Saj niti ne bi čakali na sladkorčke, da ni otrok, ki željno čakajo nanje. Vedo pa, da jih je dobila šefica največ. Preobjedla se jih je in jo je prevzelo usmiljenje: »To pa naj bo za njih.«

Mlado dekle je prej izstopilo iz vrste in je hotelo sedaj nazaj. Napravili so ji prostor in vse bi bilo prav, da ni šefica začela:

»Stopite iz vrste!«

»Ne grem!« je dejalo dekle in še naprej stalo v vrsti.

Ta, ki je delila in se je prej nasmihala ljudem, je bila sedaj zaripla v obraz. »So was!« je kričala in žugala s prstom. »Bom poklicala krajsfirerja!« Toda dekle se ni dalo ugnati. Stalo je v vrsti in strmelo v zariplo žensko. Ta pa je kričala: »Prekleti cigani, vse vas je treba zadaviti, ne pa da vam delimo čokolado!« Ljudje so strmeli v njo in sikali skozi zobe: »Prekleta!« V tem je prišel krajsfirer, postal pri vratih, si del roke predse in švigal s pogledom po ljudeh. Šefica pa je kričala in kazala na deklino: »Noče se mi pokoriti! Odgovorja mi!« Tedaj je stopil h deklini, dvignil roko in udaril po glavi. Ona pa se je jokala: »Pustite me, kaj sem vam pa storila!« On pa je še in še udarjal po njej. »Cigani!«

Ljudje so osupli gledali prizor in še malo niso mislili na čokolado. »Fuž, zaradi čokolade da se pustimo tepsti!« so dejali najglasnejši. Krajsfirer jih je čul, toda ne razumel. Zato pa je še bolj udarjal po deklini: »Cigani!«

Krvoločna zver, ki ni nikdar sita krvi. Posinel človek, ki mu pene silijo iz ust in je zelen v obraz. Majhen človek, takisto majhne noge in medvedje roke. Ze njegova zunanost kaže hudobno v človeški podobi, ki je zmožna izvršiti največji zločin. Niso zastoj govorili ljudje, da je zločinec, ki ima na vesti mnogo ljudi. Koliko so jih ubile njegove šapaste roke? Kolikim je zapilil svoj prst v oko, da je izteklo po licih, ki so bila nabrekla od bolečin? Kolikim je porezal prste ali ušesa, da bi prišel do prstanov ali uhanov? Zidje so bili njegove žrtve, ki že tröhnjo v zemlji, a njihov poslednji glas že vpije po maščevanju. Židovske žene, ki so dvigovalle svoje roke proti njemu, a on jim je delal silo... Naveličal se je mučiti svojo žrtev, ki je bila že onemogla in nemočna. Odrinil jo je od sebe in porinil skozi vrata, sam pa je ostal na pragu in švigal s svojim zverinškim pogledom po ljudeh. Dvigal se je na prste in zopet na peto, a skozi zobe je prihajal izzivalni žvižg, ki je govoril: »Tako se dela z vami...«

Ljudje pa so še dalje stopali mimo šefice, ki je vsakemu stisnila v roko pet čokoladnih sladkorčkov. Hinavsko se je nasmihala in govorila: »Gut, gut...«

KLOFUTE SO POCENI...

»Fantje, pojdimo na češnje!« je zaklical Tone fantom, ki so bili zbrani na dvorišču.

»Bodi no pameten! Ali se ti sanja?« ga koj pobarajo fantje. »Rečem vam, prave češnje črnice!« de Tone prepričevalno in fantje so mu verjeli.

Napravili so krog in tiho šušljali. Prilike ne smejo zamuditi, ki se jim nudi. Lačni so in žledoci jih priganjajo, da se prithotapjo mimo vratarja na ulico, a od tam zlahka na Krojberg, kjer so češnje. Vrtar jih ne bo opazil, star je in kratkoviden. Na cesti pa tudi ne bo sile.

Odložili so se, da se bodo izmuznili drug za drugim mimo vratarja na ulico. Tovarno Zdralec so določili za zbirališče, a Toneta za vodjo. Tako so se spravili na izvršitev bojne naloge...

Ta dan jim je šlo po sreči. Delavci so pogosto prihajali in odhajali iz taborišča na delo. Vsakikrat, kadar so se vrata odprla, je kdo od fantov smuknil na cesto, potem tekeli proti tovarni, kjer so se kmalu zbrali. Potem so se odpravili po sprehajališču na Krojberg.

Sprehajališče, tako so Nemci imenovali cesto, ki je vodila na Krojberg, je bilo obdano z drevesi, košatimi kostanji, ki so delali prijetno senco in je prihajal od njih prijeten vonj. Prsa mladih fantov so se dvigala, vdihavali so prijeten zrak, ki ga v taborišču toliko manjka. Globoko so ga vdihavali, kakor da ga hočejo nabrati za dalj časa. Ozirali so se po soncu, ki je bilo visoko na nebu in je prijetno gredo:

»Kako je toplo!« je ta ali oni vzdihnil, kakor da bi hotel reči: »Te prijetne toplote manjka v taborišču.«

»Tako svobodnega se počutim,« je dejal Tone.

Prišli so na vrh Krojberga in odprl se jim je pogled na vse štiri strani neba. Pod njimi je ležalo mesto, veliko kakor Celje. Tovarn nima dosti. Takoj pod hribom je tovarna Zdralec, pri taborišču se dviga plinarna, na koncu mesta pa velika predilnica. Blizu gledališča stoji velika kasarna, ki ima svoje garaže pod Krojbergom. Tam leži veliko barak, ki se dostikrat odpre, da pokukajo iz njih dolge cevi protiletalskih topov. Drugače je pa mesto polno bolnišnic, ki jih krasijo rdeči križi na strehah.